

İLK SİGORTALIK TESCİL TARİHİ 08/09/1999 ÖNCESİ YA DA SONRASI OLAN SİGORTALILARIN İSTİFA ETMELERİ HALİNDE KIDEM TAZMİNATI HAKLARI

1. EMEKLİLİK NEDENİYLE KIDEM TAZMİNATI HAKKI

Kıdem tazminatı, işçinin işyerindeki toplam hizmet süresi dikkate alınarak her hizmet yılı için 30 günlük ücreti tutarında, son brüt ücreti üzerinden hesaplanarak işçiye veya kanuni mirasçılara ödenen tazminattır. Bir yıldan artan süreler için de aynı oran üzerinden ödeme yapılmaktadır. Ayrıca kıdem tazminatına esas olacak ücretin hesabında ilgili brüt ücrete ilaveten işçiye sağlanmış olan para ve para ile ölçülmesi mümkün akdi ve kanundan doğan menfaatler de göz önünde tutulur.

Kıdem tazminatına hak kazanma koşullarından birisi de işçinin emeklilik/yaşlılık aylığı bağlanmasına hak kazanmasıdır.

4857 sayılı İş Kanunu'nun 120 nci maddesinde yapılan yollama ile halen yürürlükte bulunan 1475 sayılı İş Kanunu'nun 14 üncü maddesinin birinci fıkrasının dördüncü bendine göre, işçinin iş sözleşmesini yaşlılık, emeklilik veya malullük aylığı yahut toptan ödeme almak amacıyla feshetmesi halinde kıdem tazminatı hakkı doğar.

Aynı maddenin 4 üncü fıkrasına göre işçinin yaşlılık, emeklilik veya malullük aylığı yahut toptan ödeme almak amacının olması yeterli değildir. İşçinin m.14/f.1-4 hükmünden faydalanabilmesi için aylık veya toptan ödemeye hak kazanmış bulunduğunu ve kendisine aylık bağlanması veya toptan ödeme yapılması için yaşlılık sigortası bakımından bağlı bulunduğu kuruma veya sandığa müracaat etmiş olduğunu belgelemesi şarttır. İşçinin ölümü halinde bu şart aranmaz.

1475 Sayılı Kanun'un 14 üncü maddesinin beşinci fıkrasında; "506 Sayılı Kanununun 60 ncı maddesinin birinci fıkrasının (A) bendinin (a) ve (b) alt bentlerinde öngörülen yaşlar dışında kalan diğer şartları veya aynı Kanununun Geçici 81 inci maddesine göre yaşlılık aylığı bağlanması için öngörülen sigortalılık süresini ve prim ödeme gün sayısını tamamlayarak kendi istekleri ile işten ayrılmaları nedeniyle, işçinin işe başladığı tarihten itibaren hizmet akdinin devamı süresince her geçen tam yıl için işverence işçiye 30 günlük ücreti tutarında kıdem tazminatı ödenmesi," öngörülmüştür.

5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun 106 ncı maddesinin birinci fıkrası uyarınca, 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu yürürlükten kaldırılmıştır. Ancak, 506 sayılı kanunun geçici 81'inci maddesi saklı tutulmuştur.

1475 sayılı İş Kanunu'nun 14 üncü maddesinin birinci fıkrasının dördüncü bendine göre, 506 sayılı Kanunun geçici 81 inci maddesinde öngörülen, yaş koşulları aranmaksızın, bu maddedeki sigortalılık süresini ve prim ödeme gün sayısını tamamlayan işçi, kendi isteğiyle iş sözleşmesini feshederse kıdem tazminatına hak kazanır. İşçi bildirmiş olduğu fesih sebebiyle bağlıdır. Bu nedenle işçi, iş sözleşmesini bu hükme dayanarak feshettiği yönündeki irade beyanını yazılı olarak ortaya koymalıdır.

İşverenin işçiye bu nedenle kıdem tazminatı ödeme yükümlülüğü fesih tarihinden geriye gitmemek kaydıyla başvuru belgesinin işverene verildiği tarihten itibaren başlar.

2. EYT (EMEKLİLİKTE YAŞA TAKILANLAR) İLE İLGİLİ OLARAK YAPILAN YASAL DÜZENLEME

Kamuoyunda EYT (Emeklilikte Yaşa Takılanlar) olarak bilinen çalışanların sorununun çözülmesi için 01.03.2023 tarihinde yasama organı tarafından bir düzenleme yapılmış ve söz konusu yasal düzenleme 03.03.2023 tarihinde Resmî Gazetede yayımlanan 7438 sayılı Kanun ile yürürlüğe girmiştir. Bu yasal düzenleme ile 5510 sayılı SSKGSSK 'na geçici 95 inci madde eklenmiştir.

5510 sayılı Kanunun geçici 95 ini maddesinin birinci fıkrasında; "Bu maddenin yürürlük tarihinden sonra aylık bağlanması için talepte bulunanlardan 506 sayılı Kanunun geçici 81 inci maddesinin birinci fıkrasının (B) bendi, 1479 sayılı Kanunun geçici 10 uncu maddesinin ikinci fıkrası, 2925 sayılı Kanunun geçici 2 nci maddesinin birinci fıkrasının (B) bendi ve 5434 sayılı Kanunun geçici 205 inci maddesi hükümlerine göre yaşlılık veya emekli aylığı bağlanacak olanlar, söz konusu hükümlerde yaş dışındaki diğer şartları taşımaları halinde yaşlılık veya emekli aylığından yararlanırlar. Bu fıkra esas alınarak geriye dönük herhangi bir ödeme yapılmaz ve geriye dönük hak talep edilemez." düzenlemesi yapılmıştır.

Geçici 95 inci madde uyarınca, 08.09.1999 tarihinden önce ilk defa sigortalı sayılanların yaş dışındaki sigortalılık süresi ve prim gün sayısı şartlarını taşımaları halinde yaşlılık veya emekli aylığına hak kazanacakları düzenlenmiştir.

Buna göre söz konusu yasal düzenleme ile sigorta başlangıcı/tescili 08.09.1999 tarihinden önce olan erkeklerin 25 yıl, kadınların ise 20 yıl çalışmasının ve işe başlama tarihine göre 5000 ile 5975 gün arasında değişen prim gününü tamamlamasının ardından yaşlılık veya emekli aylığına hak kazanmaları öngörülmüştür. Bu koşulları sağlayarak yaşlılık veya emeklilik aylığı bağlanmasını hak eden sigortalılar/işçiler kıdem tazminatı ödenmesine hak kazanacaklardır. Emekliliğe hak kazanan çalışanların, bu düzenlemeden faydalanabilmeleri için çalıştıkları işyerinden emeklilik nedeniyle ayrılmaları gerekmektedir.

Bu durumda işçinin/çalışanın ayrıca bir ihbar tazminatı ödemesi veya işverene ihbar öneli tanınması zorunluluğu bulunmamaktadır.

3. İLK SİGORTALILIK TESCİL TARİHİNİN 08.09.1999 TARİHİ ÖNCESİ YA DA SONRASINDA YAPILMIŞ OLMASINA GÖRE SİGORTALININ KIDEM TAZMİNATINA HAK KAZANMASI

Sosyal Güvenlik Mevzuatı açısından emeklilik aylığı ya da yaşlılık aylığına hak kazanılması yönünden sigortalının ilk işe giriş tarihinin 08.09.1999 öncesi ve sonrası olması durumuna göre koşullar değişmektedir.

A. İlk Sigortalılık Tescil Tarihi 08.09.1999(Dahil) Tarihinden Önce Olan Bir İşçi İçin;

506 sayılı Kanunun, Geçici 81 inci maddesinin c bendine göre; 4759 sayılı Kanunla 23.05.2002 tarihinden geçerli olmak üzere, 15 yıl + 50/55 yaş + 3600 gün koşuluna göre yaşlılık aylığına hak kazanma koşulları sigortalılık sürelerinin tespiti bakımından 23.05.2002 tarihi esas alınarak belirlenecek olup, bu tarihten sonra emekli olacaklar için 15 yıl, 3600 gün ve 50/55 yaş şartlarını yerine getirecekleri tarihe göre kademeli geçiş süreci öngörülmüştür.

Buna göre, ilk sigorta işe giriş tarihi 08.09.1999 ve öncesi olan kadın ve erkek sigortalılar yaş koşulunu gözetmeksizin 15 yıl sigortalılık ve 3600 gün malullük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primi ödeme şartlarını yerine getirmiş olduklarında, çalıştıkları işyerinde bir yıllık süreyi tamamladıktan sonra iş sözleşmelerini sona erdirmeleri halinde kıdem tazminatını talep edebilmektedir.

7438 sayılı Kanun ile 5510 sayılı Kanuna eklenen Geçici 95 inci maddeyle kamuoyunda EYT' li olarak tanımlanan çalışanlara, ilk sigorta tescilleri 08.09.1999 tarihinden önce yapılmış olmaları koşulu ve yaş şartı aranmaksızın belirlenmiş olan prim gün sayısı ve çalışma yılını doldurmuş olmaları şartıyla emeklilik/yaşlılık aylığı bağlanması hakkı tanınmıştır.

5510 sayılı Kanunun geçici 95 inci maddesi; "Bu maddenin yürürlük tarihinden sonra aylık bağlanması için talepte bulunanlardan 506 sayılı Kanunun geçici 81 inci maddesinin birinci fıkrasının (B) bendi, 1479 sayılı Kanunun geçici 10 uncu maddesinin ikinci fıkrası, 2925 sayılı Kanunun geçici 2 nci maddesinin birinci fıkrasının (B) bendi ve 5434 sayılı Kanunun geçici 205 inci maddesi hükümlerine göre yaşlılık veya emekli aylığı bağlanacak olanlar, söz konusu hükümlerde yaş dışındaki diğer şartları taşımaları halinde yaşlılık veya emekli aylığından yararlanırlar. Bu fıkra esas alınarak geriye dönük herhangi bir ödeme yapılmaz ve geriye dönük hak talep edilemez." şeklinde düzenlenmiştir.

Buna göre, söz konusu kişilerin/çalışanların, sigorta başlangıçlarının/tescillerinin 08.09.1999 tarihinden önce olması; erkeklerin 25 yıl, kadınların ise 20 yıl çalışması ile işe başlama tarihine göre yaş şartı aranmaksızın 5000 ile 5975 gün arasında değişen prim gününü tamamlamaları ardından yaşlılık aylığı bağlanması/ emekli olmaları söz konusu olacaktır.

Bu şartları sağlayan sigortalılara çalıştıkları işyerinde bir yıllık süreyi tamamladıktan sonra iş sözleşmelerini emeklilik aylığı /yaşlılık aylığı almak amacıyla sona erdirmeleri halinde yine iş Kanunu hükmü uyarınca kıdem tazminatını talep edebileceklerdir.

B. İlk Sigortalılık Tescil Tarihi 08.09.1999 Tarihinden Sonra Olan Bir işçi için;

Bilindiği üzere, 15 yıllık sigortalılık süresi ve 3600 prim gününü doldurma durumu, 08.09.1999 ve öncesi ilk sigortalılık girişi olan kişiler için geçerlidir.

4447 sayılı Kanunla 506 sayılı Kanununun 60 ncı maddesinin (A) fıkrasındaki yaşlılık aylığına hak kazanma seçenekleri üçten ikiye indirilerek, 8/9/1999 (hariç) tarihinden sonra ilk defa sigortalı olarak çalışmaya başlayanların yaşlılık aylığından yararlanabilmesi için;

- Kadın ise 58, erkek ise 60 yaşını doldurmuş olması ve en az 7000 prim gün koşulunu tamamlaması

- Kadın ise 58, erkek ise 60 yaşını doldurmuş olması, 25 yıl sigortalılık süresi bulunması ve en az 4500 gün sigorta primi demiş olmak,

seçeneklerinden birinin yerine getirilmesi öngörülmüştür.

Bu yasal hükme göre, 08.09.1999 tarihi ile 30.04.2008 tarihi arasında ilk sigorta girişi olanlarında, yaş dışında diğer koşulları tamamlama durumuna bağlı olarak kıdem tazminatını talep etme hakları oluşmaktadır.

İlgili yasal hükümde belirtilen koşullara göre, kadın veya erkek sigortalılar yaş şartını göz önünde bulundurmaksızın 7000 gün sigorta primi ya da 25 yıl sigortalılık süresi ve en az 4500 gün sigorta primi bulunması şartıyla, çalıştıkları işyerinde en az bir yıllık süreyi tamamladıktan sonra kıdem tazminatını alarak işten ayrılabilme imkanı sağlanmıştır.

Bu koşullar çerçevesinde, Sosyal Güvenlik Mevzuatı açısından ilk sigorta giriş tarihi 08.09.1999 sonrası olan sigortalılar, ilk sigorta giriş tarihine göre **18.02.2019 tarihinden itibaren (08.09.1999 tarihinden itibaren 7000 sigorta prim gününün sağlanabileceği en erken tarih) en az bir yıldır çalıştıkları işyerinden kendi istekleri ile ayrılmaları halinde kıdem tazminatı almaya hak kazanabileceklerdir.**

4. SONUÇ

Yukarıdaki yasal düzenlemeler çerçevesinde sonuç olarak;

506 sayılı Kanunun geçici 81 inci maddesi c bendine göre; ilk sigorta işe giriş tarihi 08/09/1999 ve öncesi olan kadın ve erkek sigortalılar yaş koşulunu gözetmeksizin 15 yıl sigortalılık ve 3600 gün malullük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primi ödeme şartlarını yerine getirmiş olduklarında, çalıştıkları işyerinde bir yıllık süreyi tamamladıktan sonra iş sözleşmelerini sona erdirmeleri halinde kıdem tazminatını talep edebileceklerdir.

03.03.2023 tarih ve 7438 sayılı Kanun ile 5510 sayılı Kanuna eklenen geçici 95 inci maddeyle; "Bu maddenin yürürlük tarihinden sonra aylık bağlanması için talepte bulunanlardan 506 sayılı Kanunun geçici 81 inci maddesinin birinci fıkrasının (B) bendi, 1479 sayılı Kanunun geçici 10 uncu maddesinin ikinci fıkrası, 2925 sayılı Kanunun geçici 2 nci maddesinin birinci fıkrasının (B) bendi ve 5434 sayılı Kanunun geçici 205 inci maddesi hükümlerine göre yaşlılık veya emekli aylığı bağlanacak olanlar, söz konusu hükümlerde yaş dışındaki diğer şartları taşımaları halinde yaşlılık veya emekli aylığından yararlanırlar. Bu fıkra esas alınarak geriye dönük herhangi bir ödeme yapılmaz ve geriye dönük hak talep edilemez." düzenlemesi yapılmıştır.

Buna göre, EYT'li olarak tanımlanan çalışanlar da sigorta başlangıç tarihinin 08.09.1999 tarihinden önce olması; erkeklerin 25 yıl, kadınların ise 20 yıl çalışması ile yaş şartı aranmaksızın işe başlama tarihine göre 5000 ile 5975 gün arasında değişen prim gününü tamamlamaları ardından yaşlılık aylığı bağlanması/emekli olmaları söz konusu olacaktır. Bu şartları sağlayan sigortalılar çalıştıkları işyerinde bir yıllık süreyi tamamladıktan sonra iş sözleşmelerini sona erdirmeleri halinde yine İş Kanunu hükmü uyarınca kıdem tazminatını talep edebileceklerdir.

506 Sayılı Kanunun 60'ncü maddesinin birinci fıkrasının (A) bendinin (a) ve (b) alt bentlerinde belirtilen yasal hükümler çerçevesinde, 08.09.1999 ile 30.04.2008 tarihleri arasında **ilk sigorta giriş tarihi olanlardan asgari 7000 sigorta primi gününü (18/02/2019 en erken tarih) ya da 25 yıldan beri sigortalı olup ve en az 4500 prim gününü dolduranların da (08/09/2024 en erken tarih) 1475 Sayılı Kanun'un 14 üncü maddesinin beşinci fıkrası çerçevesinde kıdem tazminatına hak kazanacağından**, bu kapsamdaki çalışanların yukarıda belirtilen şartları sağlamaları halinde yapacakları başvurularının da işverenler tarafından dikkate alınması gerekmektedir.

BARIŞ ERDEM DANIŞMANLIK SOSYAL GÜVENLİK HUKUKU EKİBİ

